

Dora waarschuwt voor dikrandtonderzwam

Speurhond opgeleid om aangetaste bomen te herkennen

Honden kun je veel leren. Ze kunnen opgeleid worden voor het herkennen en opsporen van drugs, explosieven, ziektes en het vinden van mensen. In Amsterdam werkt Dora. Dora is een Hollands-Duitse herder van twee jaar oud, die is opgeleid om de dikrandtonderzwam te herkennen.

Auteur: Heidi Peters

Dora is eigendom van en in dienst bij Pius Floris Boomverzorging. Het boomverzorgingsbedrijf heeft 14 vestigingen in Nederland. Henk Werner is medeoprichter van de franchiseformule en zit inmiddels al 49 jaar in het boomverzorgingsvak. Al is hij inmiddels al een paar jaar pensioengerechtigd, Werner is nog volop actief in de boomverzorging: als coördinator en adviseur bij Pius Floris, bestuurslid van Stichting Groenkeur, lid van CROW en interim-voorzitter van KPB.

Het idee om een hond op te leiden om de dikrandtonderzwam te detecteren, is ontsproten aan zijn brein: 'Aan de Prinsengracht in Amsterdam, voor het voormalige gerechtsgebouw, stonden twee iepen naast elkaar. Twee identieke iepen op een identieke groenplaats, waarvan de ene mooi donkergroen was en de andere lichtgeel. Dat soort situaties kwam ik op meer plaatsen tegen. Ik heb toen op verschillende plaatsen wat van de stamvoet weggekrabd en ontdekte dat er bij veel van deze bomen sprake is van onverenigbaarheid: geen

verbinding tussen de onderstam en de ent. Op die plek ontstaat meestal rotting; vaak blijkt dat de dikrandtonderzwam te zijn.'

Van gaschromatograaf naar hondenneus

Daardoor rees de vraag: hoe kom je daar nu eenvoudig achter, en ook sneller? In een vakblad las Werner over een methode van Italiaanse wetenschappers, die lucht uit de grond halen en die vervolgens analyseren met een apparaat. Daarmee is ook de aanwezigheid van de zwam te detecteren. 'Maar ja, dat is

omslachtig. Bij verdenking zouden we dan op de een of andere manier lucht uit die bomen moeten extraheren die vervolgens naar Italië sturen. De methode werkt en we konden zeker iets met de resultaten van de gaschromatograaf, maar het moest toch anders kunnen', vertelt Werner. 'Op een gegeven moment bedacht ik dat het herkennen ook door een hond gedaan moest kunnen worden, en dat bleek inderdaad zo te zijn. Als Pius Floris hebben we besloten een hond op te leiden. Dat is Dora.'

Trainer met aangetast hout

Dora is een twee jaar oude Hollands-Duitse herder, die eigendom is van Pius Floris. Ze woont bij een van de medewerkers, die met haar werkt, traint en haar verzorging op zich genomen heeft. Dora is opgeleid in Heerlen, waar honden ook getraind worden op het detecteren van bijvoorbeeld drugs of explosieven. Volgens de trainer was het zeker mogelijk om een hond te trainen op het herkennen van de dikrandtonderzwam. Hiervoor moest natuurlijk wel de geur beschikbaar zijn. Daarvoor kreeg hij hulp van de gemeenten Den Haag en Amsterdam, die beide bij het voortraject betrokken waren. Werner kreeg een lijst met bomen waarvan met zekerheid bekend was dat ze aangetast waren door de vernietigende zwam. Werner: 'Ik heb hout geoogst en dat heb ik naar Heerlen gebracht. De training duurde in eerste instantie een maand of vijf. Op dat moment waren wij er wel van overtuigd dat het werkte. Het duurde nog een paar maanden voordat Dora aan het werk kon: we kregen het verzoek van de gemeente Den Haag om deze manier van werken wetenschappelijk te valideren.'

Adee Schoon, bioloog en al zo'n dertig jaar betrokken bij de politiebond in het kader van hondentrainingen, heeft proeven opgezet om de werking wetenschappelijk aan te tonen. 'Adee Schoon werkte hierbij samen met onze eigen onderzoeker Dennis de Goederen. Er is nu een concept van een wetenschappelijk paper geschreven, dat na goedkeuring zal worden gepubliceerd in een wetenschappelijk vakblad. Daarmee is de wetenschappelijke validatie rond', legt Werner uit. 'Uit de onderzoeken blijkt dat de hond bijna 90 procent scoort.'

Signaleren

Wanneer Dora de geur van de zwam oppikt, wijst ze nadrukkelijk met haar neus, of, vaker, legt ze haar poot tegen de stamvoet en begint te krabben. De trainer herkent of het een echte melding is of niet. Als het een echte melding is, wordt de boom besproken met de opdrachtgever. Degene die met de hond werkt, is ook boomveiligheidsinspecteur en maakt een inschatting van de ernst. Indien nodig wordt een geluidstomograaf ingezet om de boom te 'picussen'. Met deze methodiek wordt middels geluid gemeten of er rotting in het hout zit en hoe uitgebreid die is. Zo wordt ook aangetoond dat Dora's neus doet wat ie moet doen. 'Als wij zo in een vroeg stadium kunnen aantonen dat een boom is aangetast, kunnen we veel schade en mogelijk ook letsel voorkomen. Bomen die nog niet zwaar zijn aangetast, worden jaarlijks gemonitord.'

Geen varken, maar een hond

Dora wordt ingezet bij bomen waarbij mogelijk sprake is van onverenigbaarheid, en bij bomen waarvan bekend is dat ze wortelschade heb-

ben door de aanleg van kabels en leidingen. 'We voeren nu een operationele pilot uit met de gemeente Amsterdam. We hebben een lijst gekregen van bomen met een bepaalde leeftijd en dikte, die allemaal langs woonbomen staan. Dora wordt nu nog niet heel actief ingezet, maar ik verwacht dat dit na deze pilot anders wordt. Het is een werkhond, het is voor haar fijn om aan de slag te kunnen gaan. Het schijnt trouwens wel dat varkens nog veel beter kunnen ruiken dan honden. Het had mij wel leuk geleken om met een varkentje door Amsterdam te lopen, maar ze zijn minder goed te trainen dan honden. En met Dora zijn we ook blij.'

'Bij veel bomen waar de dikrandtonderzwam wordt aangetroffen, is sprake van onverenigbaarheid'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!